

А. Курташ,
студентка,
В. Павлик,

кандидат філол. наук, доцент,
Івано-Франківський національний університет нафти й газу

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ КОЛЬОРОЛЕКСИКИ З АНГЛІЙСЬКОЇ НА УКРАЇНСЬКУ МОВУ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ МАРКУСА ЗУЗАКА «КРАДІЙКА КНИЖОК»)

Варто зазначити, що феномен кольору цікавив людство з давніх-давен. Люди намагалися пояснити це явище, з'ясувати його вплив на мозок і психіку. Спроби розробити теорію кольору сягають ще часів Платона. Як зазначає А. Порожнюк, не в усіх мовах існує однакова кількість назв на позначення кольору, і навіть деякі основні кольори спектра не завжди мають окремі назви. Кожна мова має свій спосіб «членування» спектра, тобто колір, пов'язаний з історією народу, його культурою, побутом, традиціями тощо [2: 28-29].

Актуальність дослідження зумовлена тим, що лексеми на позначення кольору створюють різноманітні образи в контексті художнього твору. Кольоролексика вже кілька десятиліть привертає увагу дослідників різних наукових галузей завдяки своєму семантичному багатству, різноплановості та активності вживання, специфіці джерел її походження. Ознаки кольору є не лише носіями прикмети, а й засобами вираження емоційної та мисленнєвої ознаки, виразником індивідуальних образів предметів, явищ, емоцій, почуттів та думок.

Маркус Зузак майстерно створює образ кольору в романі «Крадійка книжок» за допомогою характерних деталей, контрастів і світлотіней, колірної перспективи.

Як основні кольори у тексті оригіналу виступають прикметники white, black, red, green, yellow, blue, brown, purple, pink, violet, grey, gold, silver.

Серед способів, які утворюють відтінки кольоропозначень, що мають при собі конкретизуючі прикметники, можна виділити такі підгрупи:

а) кольоропозначення з конкретизуючими прикметниками, які вказують на інтенсивність кольору. Розгляньмо та проаналізуймо декілька прикладів:

«...she had dangerous eyes. Dark brown» [3: 5].

«...в неї були небезпечні очі. Темно-карі» [1: 4].

Тут кольоропозначення із конкретизуючим прикметником йде в наступному реченні, наче доповнення до попередньо сказаного. Темно-карі очі описано, як небезпечні, адже зразу виникають асоціації: світло і темрява, добро і зло. Автор підкреслює, що «небезпечні очі» не просто карі, які і так не є світлими, а темно-карі.

Розгляньмо приклад із зовсім протилежним конкретизуючим прикметником:

«*He looked happily into the pale blue eyes of Franz Deutscher and whispered*» [3: 53].

«*Він весело глянув у бліді блакитні очі Франца Дойчера і прошепотів*» [1: 50].

У цьому прикладі конкретизуючий прикметник «блідий» можна трактувати і як підсилення певного кольору, а саме світлий відтінок, але можна і розглядати як відображення певного настрою героя: бліді очі – перелякані очі.

б) прикметники, які уточнюють відтінок, і при цьому вони самі є кольорами: *golden brown, grey-green, blue-green, rose-red, green-and-white, scarlet gold, rose-white, purple-and-gold*. Таких прикметників виявлено не дуже багато у романі «Крадійка книжок» Маркуса Зузака, проте розгляньмо такий приклад:

«*His legs poked out from a red-and-white robe with a black swastika burned into its back*» [3: 44].

«*З-під червоно-білого халату з випаленою на спині чорною свастикою проглядають його ноги*» [1: 41].

I, нарешті, найчисленніша підгрупа:

в) прикметники, які охоплюють найменування предметів навколишнього світу: *waxy yellows, cloud-spat blues, corn-red hair, acopper-green sky, the great skeleton-colored skin, olive-stained oak, bright emerald-green, the snowy table-cloth, white-snow sky, honey-coloured blossoms, apricot-coloured light, ice-colored skin, color of mustard, wine-yellow stone, amber-coloured silk, color of bone, pearl-coloured, charcoal*.

Таких кольоративів найбільше, адже саме завдяки предметам навколишнього світу читач сприймає кольори найкраще, ніщо так не відбивається в уяві, як повсякденні речі, чітко відображені в нашій уяві.

Розгляньмо декілька прикладів речень із такими кольоративами:

«*I studied the blinding, white-snow sky who stood at the window of the moving train*» [3: 1].

«*Я уважно роздивився сліпуче сніжно-біле небо, яке пропливало у вікнах потяга, що вже рушив*» [1: 1].

Бачимо, що перед прикметником «сніжно-білий» вжито ще один прикметник «сліпучий». Напевне, кожен читач уявляє собі той яскравий білий колір снігу під сонцем, на який аж важко дивитися, адже він наче разить очі. Ось чому вживання тут саме цих кольоративів є таким доречним: вони передають не тільки зорові ознаки, а й реальні відчуття людини.

Тепер проаналізуємо особливості перекладу кольоропозначень з англійської мови на українську. Кольоропозначення можуть мати різні варіанти перекладу. Так, колір «white» залежно від контексту і сполучуваності має такі відповідники в українській мові: білий, білосніжний, блідий, сивий. Розгляньмо такі приклади:

«*The new leader sat up fully and smiled, with straight white teeth*» [3: 49].

«*Новий лідер сів і усміхнувся, усіма своїми білими рівенькими зубами*» [1: 66].

Прикметник «білий» є повним еквівалентом прикметника «white». Тут все вжито доречно і зрозуміло, хоча прикметник «білосніжний» теж міг би підсилити образ описуваного героя.

У деяких випадках, крім використання додаткових слів для розкриття значення і афіксації, такий прикметник перекладають іншою частиною мови: блідість, білизна, бліднучи.

«Rudy's face whitened, which left her in no doubt» [3: 51].

«Його обличчя попалотніло, тож більше доказів і не треба» [1: 48].

У цьому прикладі кольорами виступають присудки. Їхній дослівний переклад пов'язаний зі словом «побіліти». На нашу думку, було б доречно вжити слово «попалотніти», адже йдеться про обличчя людини. Ще одним доречним відповідником було б слово «збліднути».

Колір «gray» теж має в українській мові досить багато відповідників – сірий, сивий, сивина, посивіти, посірілий;

«In Liesel's vision, the sky I saw was gray and glossy. A silver afternoon» [3: 97].

«Те небо, яке я побачив очима Лізель, було сірим і лискучим. Сріблястий надвечірок» [1: 88].

У цьому прикладі прикметник «gray» перекладено повним його еквівалентом «сірий», проте розгляньмо наступні, де перекладач використовує кольороназву «сивий» не лише для опису волосся, а й інших предметів.

«She was wearing her best clothes, but her hair was a mess, and it was a towel of elastic gray strands» [3: 59].

«Роза вдягнула своє найкраще вбрання, але волосся мала розкуйовджене – таки справді рушник сивих гумових пасем» [1: 55].

«He remained shrouded in his uniform as the graying light arm-wrestled the sky» [3: 2].

«Пілот лежав, загорнутий у свою уніформу, а дедалі сивіше світло боролось з небом» [1: 2].

У першому прикладі перекладач використовує колоронім «сивий» для опису відтінку волосся, що не є дивним, проте в наступному прикладі таке використання цього прикметника можна вважати незвичним, однак в контексті речення його використано настільки влучно, що читач навіть не задумується над тим, що там міг би бути прикметник «сірий», а чітко собі уявляє картину того «сивішого світла».

Отже, часто перекладач може передавати кольори не точно, використовуючи неповні еквіваленти, інколи додаючи чи заміняючи певні слова та вдаючись до часткової заміни, проте головним є те, що перекладач зберігає стилістичний та смисловий аспект твору, передаючи читачеві таку форму, яку він сприйме краще, яка відіб'ється в його уяві. Інколи переклад кольоративів може значно відрізнитися, проте перекладач робить це з метою кращого передавання інформації читачеві певної нації, адже в одній мові різноманіття кольорів може бути значно більшим, ніж в іншій.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Маркус Зузак. Крадійка книжок / Зузак М., пер. з англ. Наталія Гоїн. – Харків : Книжковий клуб «Клуб Сімейного дозвілля», 2015. – 416 с.
2. Порожнюк А. Червона барва в мовній палітрі / А. Порожнюк // Урок української. – 2000. – №1. – С. 28–29.
3. Markus Zusak The Book Thief / Zusak M. – London : Picador, 2005. – 584 p.